

Projekti na unapređenju poljoprivrede i ruralnog razvoja

Iskustva iz Zlatiborskog okruga

Beograd, 14.09.2018

Regionalna razvojna agencija Zlatibor doo

- Osnovana 22. oktobra 2002. godine kao Regionalni centar za razvoj malih i srednjih preduzeća u okviru Projekta „Nefinansijska podrška MSP u Srbiji“, finansiranim od strane Evropske Unije, a realizovanim od strane Evropske agencije za rekonstrukciju.
- 21. februara 2008. godine transformisana u Regionalnu razvojnu agenciju Zlatibor, čiji su osnivači opštine Zlatiborskog okruga (Grad Užice i opštine Nova Varoš, Priboj, Prijepolje, Arilje, Požega, Čajetina, Kosjerić, Bajina Bašta) i opšte udruženje preduzetnika iz Užica
- Misija RRA Zlatibor je da doprinese održivom socio-ekonomskom razvoju i stabilnosti Zlatiborske oblasti, podsticanjem konkurentnih zajednica pogodnih za život, rad i poslovanje, primenom strateškog planiranja, promocijom pogodnog poslovnog okruženja, marketingom teritorije i realizacijom razvojnih inicijativa zajednice.

Poljoprivreda i ruralni razvoj

- Pružanje podrške ključnim akterima u obezbeđivanju sredstava za realizaciju razvojnih prioriteta i projekata iz lokalnih, nacionalnih i međunarodnih izvora
- Izrada dugoročnih strateških dokumenta za ruralni razvoj
- Unapređenje komunikacije i saradnje između različitih institucija i organizacija na teritoriji celog Okruga
- Regionalni odbor za ruralni razvoj Zlatiborske oblasti
- Podrška u osnaživanju kroz udruživanje i poslovno povezivanje aktera u ovom sektoru.....

Tim: 3-5 stalno angažovanih lica na poslovima poljoprivrede i ruralnog razvoja

Tradicija: od 2009. godine RRA Zlatibor kroz različite aktivnosti intenzivno pruža podršku na unapređenju sektora

Ključni projekti

- **Program Razvoja privatnog sektora u Jugozapadnoj Srbiji-PSD**
 - Finansiran od strane Vlade Švajcarske preko Švajcarske agencije za razvoj i saradnju-SDC
- **Ariljska malina**
 - RSEDP II program
- **Prognoznno izveštajni sistemi u poljoprivredi prekograničnog područja**
 - Program prekogranične saradnje Srbija – BiH
- **Planinski doručak**
 - Podržan od strane USAID u okviru programa podrške Regionalni lanac vrednosti na području međuopštinske saradnje
- **Razvoj tipičnih proizvoda u severoistočnoj Bosni i Zlatiborskom Okrugu**
 - Program prekogranične saradnje Srbija – BiH
- **Mlekara Moja Zlatka**
 - Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora.

Ariljska malina

- Projekat je usmeren ka unapređenju konkurentnosti sektora proizvodnje I prerade maline u regionu “Ariljska malina” - 794.692,00 € u okviru Regionalnog društveno- ekonomskog programa razvoja „ RSEDP2“.
- **Opšti cilj 1:** Unapređenje konkurentnosti MSP u sektoru proizvodnje i prerade maline u Zapadnoj Srbiji
- **Specifični cilj:** Podrška za 20 MSP, učesnika u lancu snabdevanja malinm iz regiona Ariljska malina, za ispunjavanje zahteva zdravstvene bezbednosti hrane u skladu sa normama EU.
- **R1:** 200 farmera iz regiona Ariljska malina sertifikovalo GLOBALGAP standard do jula 2011. godine
- **R2:** Uspostavljen mehanizam za nadzor I kontrolu nad proizvodnjom maline I drugog voća
- **R3:** Uspostavljena linija prodaje za sveže voće za 5 stranih tržišta

Prognozne izveštajni sistemi u poljoprivredi prekograničnog područja

- Cilj projekta je uspostavljanje inovativnog koncepta integrisane poljoprivredne proizvodnje zasnovane na prenosu znanja i iskustva u korišćenju informacionih tehnologija za prognoziranje i izveštavanje poljoprivrednih proizvođača o metereološkim uslovima
- U Republici Srbiji projekat se realizovao na teritoriji 8 lokalnih samouprava: Bajina Bašta, Kosijerić, Nova Varoš, Požega, Priboj, Prijepolje, Čajetina i Užice, dok su na teritoriji Bosne i Hercegovine obuhvaćene opštine: Goražde, Olovo, Vogošća, Pale Prača, Ilijaš, Ilidža, Foča Ustikolina i Fojnica.
- Na području Zlatiborskog okruga postavljeno je 20 agrometereoloških stanica za prognoziranje i softer za obradu podataka i prosleđivanje informacija poljoprivrednicima putem SMS poruka sa preporukama za zaštitu poljoprivrednih kultura.
- Poljoprivrednici dobijaju besplatne SMS poruke sa upozorenjem kada je povećan rizik od određene biljne bolesti sa preporukom kako treba da tretiraju poljoprivredne kulture.

Program Razvoja privatnog sektora u Jugozapadnoj Srbiji-PSD

Vremenski okvir programa: maj 2009-jun 2017

- ✓ Prerada voća, mleka i mesa (I faza: 9 opština Zlatiborskog okruga)
- ✓ Turizam (I i II faza)
- ✓ Tradicionalna proizvodnja-pčelarstvo, stočarstvo, prerada mesa i mleka, proizvodnja voćnih rakija (II Faza-25 opština Zlatiborskog, Kolubarskog, Moravičkog i Raškog okruga)
- ✓ Proizvodnja maline (II Faza)

Program Razvoja privatnog sektora u Jugozapadnoj Srbiji-PSD

- <http://www.rrazlatibor.co.rs/psd/index.php?lang=sr>
- Kroz stimulisanje sistemskih promena na tržištu turizma i tržištu tradicionalnih proizvoda, PSD nastoji da olakša pristup tržištu, da podstakne ekonomski rast i tako kreira dodatne prihode i zaposlenost
- Opšta strategija PSD se zasniva na stimulisanju razvoja i rasta sektora turizma i korišćenju tog razvoja da se podstakne rast sektora tradicionalnih proizvoda.
- Rast ova dva sektora utiče na rast prihoda i kreiranje novih radnih mesta za svoje ciljne grupe PSD: nezaposlene, radnike i mala preduzeća u ruralnim i perifernim delovima jugozapadne Srbije, a posebno za mlade i žene što predstavlja i konačni cilj ovog programa.

Turističko obeležavanje pružalaca usluga

Kako 10.000 putničkih vozila dnevno prođe kroz Zapadnu Srbiju, čak **87%** je tranzitnih turista koji zbog neadekvatne obeleženosti tradicionalnih proizvođača propuste priliku da posete turističke atrakcije.

Uz pomoć Turističke organizacije Srbije, JP Puteva Srbije i Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija, uz podršku Vlade Švajcarske, PSD Program je uspeo da obeleži **69 turističkih atrakcija** koje uključuju i 20 proizvođača tradicionalnih proizvoda.

Postavljeno je **427 znakova** na **247 raskrsnica**.

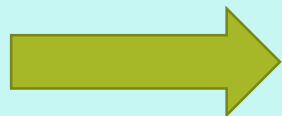

Etno redizajn seoskih domaćinstava

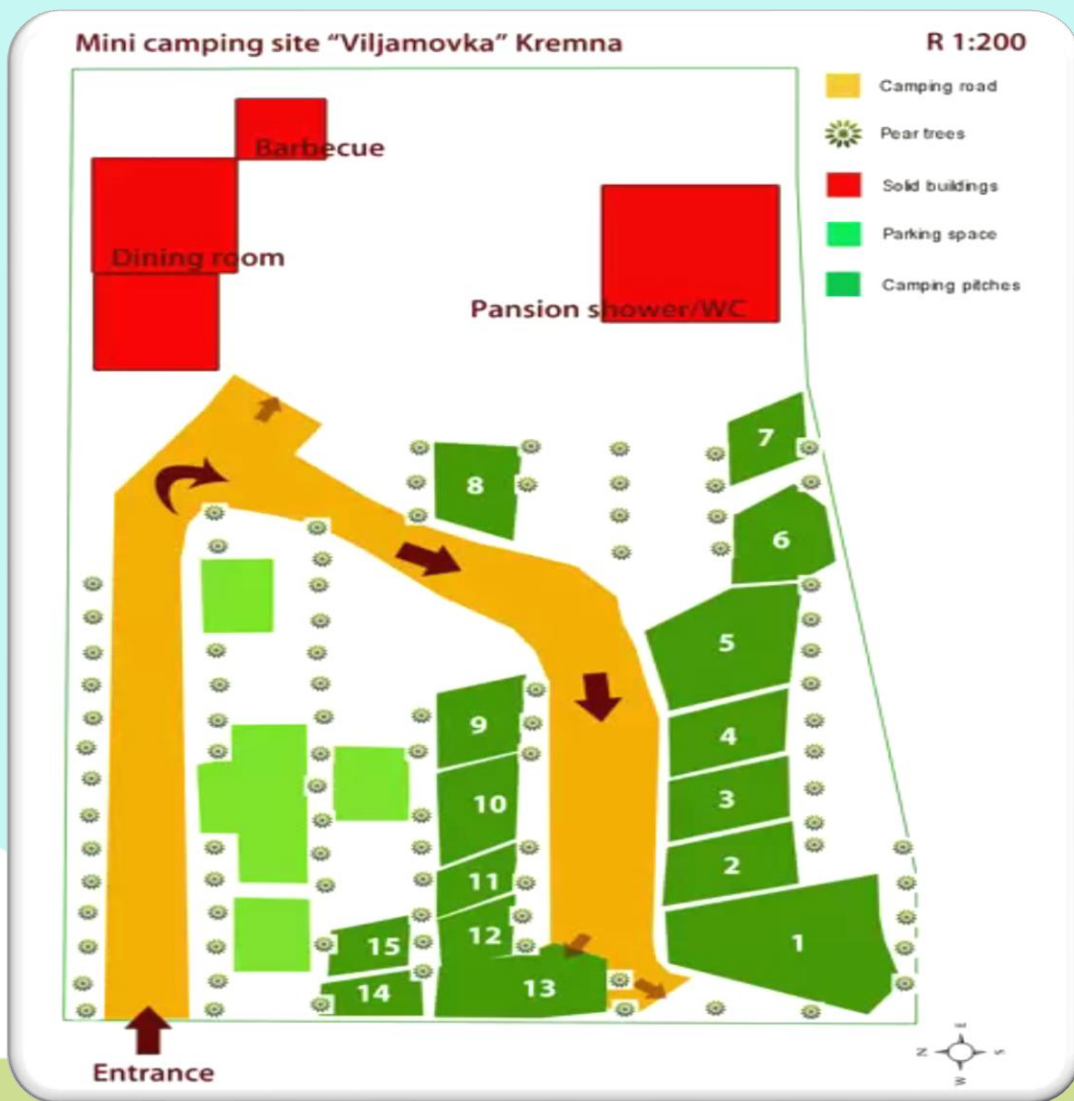
- U okviru PSD programa je uspostavljeno šest lokalnih i jedno regionalno ogledno seosko domaćinstvo
- Aktivnosti na unapređenju vizuelnog identiteta bazirane su na resursima koji već postoje u domaćinstvima
- Oplemenjena domaćinstava su primer dobre prakse, u njima se organizuju obuke za pružaoce usluga ruralnog turizma i pilotiraju novi proizvodi
- U svakom domaćinstvu je postavljen i izložbeni raf sa tipičnim proizvodima kraja, koji se mogu degustirati ili kupiti u samom domaćinstvu ili u domaćinstvima u neposrednoj okolini

Vreme je za mini kampove

presek 1-1

Идејна решења катуне

Како је данас све више туриста којим траже мир и тишину, бекство од градске збуне и приснији контакт са природом, мини кампови у својим домаћинствима, сасвим извесно, имају своју будућност. Важно је препознати своју шансу јер на развој малих породичних мануфактура које запошљавају углавном чланове породице! За више информација позовите локалну туристичку организацију или Кампинг асоцијацију Србије на број телефона 011/324-85-77.

ВРЕМЕ ЈЕ ЗА
МИНИ КАМПОВЕ

DOBRODOŠLI U NAŠE DOMAĆINSTVO
VELKAM TU AUR HAUSHOLD

DOBRO VEČE – GUD IVNING

KAKO STE PUTOVALI? – HAU VOZ JOR TRIP?

Laboratorije

Laboratorija za ispitivanje kvaliteta zemljišta i njegovih fizičko hemijskih osobina uspostavljena u okviru Poljoprivredno savetodavne i stručne službe Užice-vrednost oko 20.000 Eur

Laboratorija za testiranje noro virusa u namirnicama hrane uspostavljena u Zavodu za javno zdravlje iz Užica-vrednost 90.000 Eur

Degustativni centri

20 degustativnih centara

Sektori: proizvodnja rakije, prerada mesa, prerada mleka, grnčarija, seoska turistička domaćinstva

Degustativni centri

- Degustativni centar Melović, Čajetina
- Degustativni centar Golijski konaci, Ivanjica
- Degustativni centar Srpska magaza, Ljig
- Degustativni centar Gostoljublje, Kosjerić
- Degustativni centar Terzića avlija, Zlakusa
- Degustativni centar Mitrovića vodenica, Prijepolje
- Farma Marin Gaj, Ljig
- Farma koza Dosković, Prijepolje
- Destilerija BB klekovača, Bajina Bašta
- Destilerija Zarić, Kosjerić
- Destilerija Ognjena, Prijepolje
- Destilerija Floriva, Ivanjica
- Destilerija Stara pesma TIM, Bajina Bašta
- Podrum Lukić, Ljig
- Mlekara Zlatarka, Nova Varoš
- Mlekara Biljana Krin, Čajetina
- Mlekara PK Zlatibor, Čajetina
- Degustativni centar Zarić, Čajetina
- Grnčarija Milić, Zlakusa
- Grnčarija Tešić, Zlakusa

Degustativni centar Melović

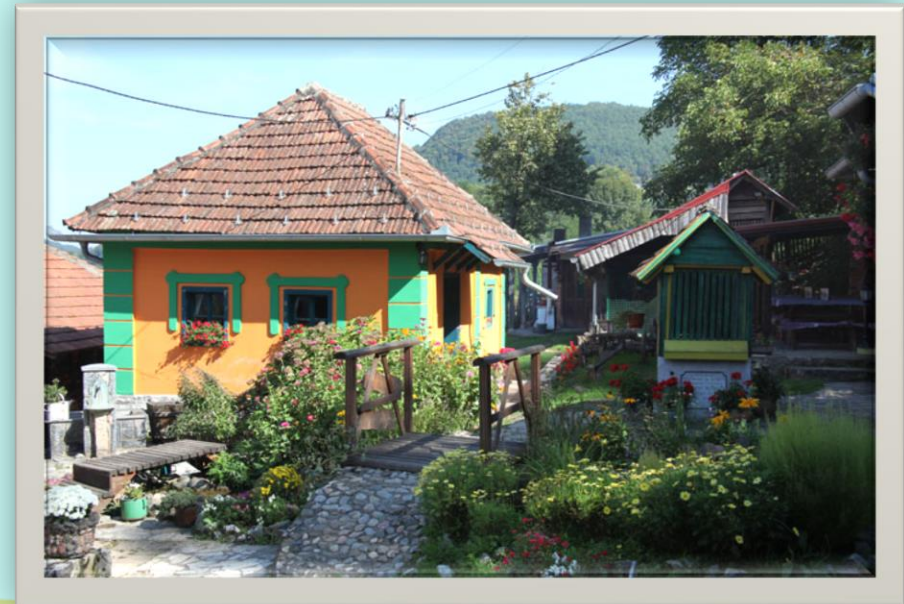
Degustativni centar Grnčarija Tešić

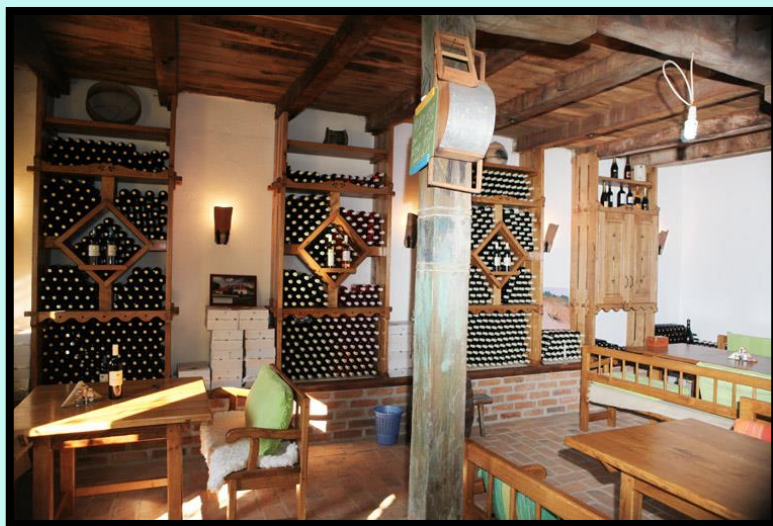
Degustativni centar Gostoljublje

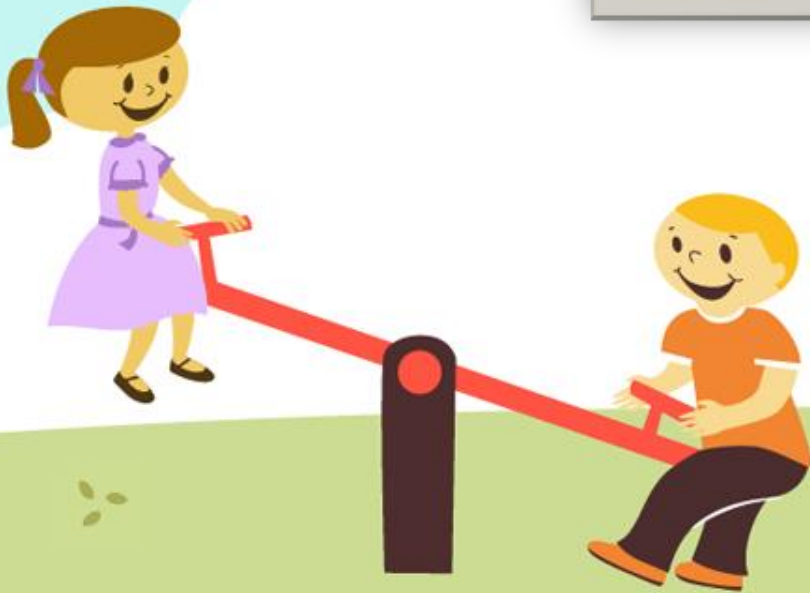
Degustativni centar Terzić avlija

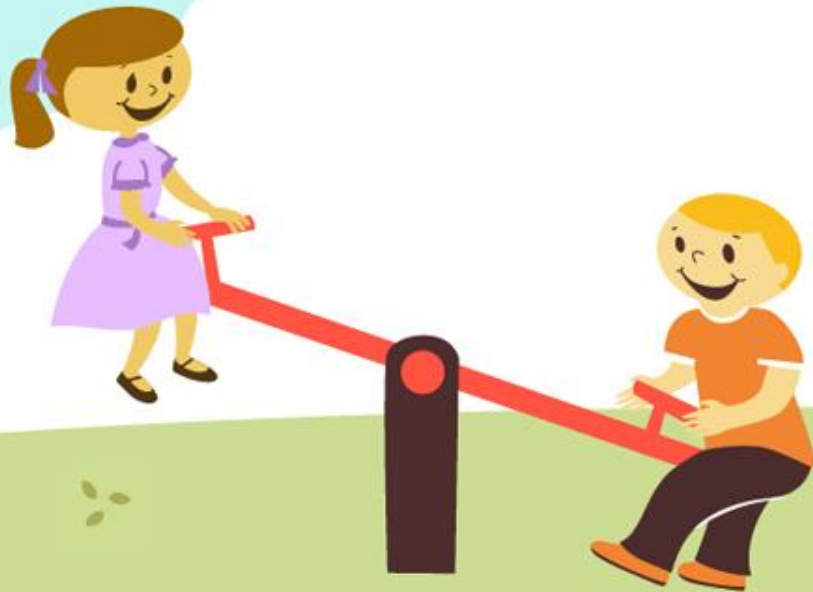
Degustativni centar Podrum Lukić

Degustativni centar BB Klekovača

Razvoj tipičnih proizvoda u SI BiH Bosni i ZO

• PEKMEZ OD JABUKA • PEKMEZ OD ŠLJIVA • BOSANSKA SUĐŽUKA
• SUHI SIR • SIR IZ ČABRA

**PRIRUČNIK ZA PROIZVOĐAČE
TRADICIONALNIH
PREHRAMBENIH PROIZVODA**

Projekat: Razvoj tipičnih proizvoda u sjeveroistočnoj BiH i Zlatiborskom okrugu u Srbiji

IZ OBLASTI TRADICIONALNIH IZOTKLODA

• Zlatiborska goveća pršuta • Zlatiborski kajmak
• Zlatarski sir

ЗЛАТНИ УКУСИ
Приручник за унапређење производње
традиционалних производа

Projekat: Razvoj tipičnih proizvoda u sjeveroistočnoj BiH i Zlatiborskom okrugu u Srbiji

IZ OBLASTI TRADICIONALNIH IZOTKLODA

Rezultati projekta

- Izvršena valorizacija tipičnih proizvoda u severo-istočnoj Bosni i Hercegovini i Zlatiborskom okrugu u Srbiji i identifikovane ključne zainteresovane strane za razvoj tipičnih proizvoda
- Valorizacija je realizovana na sledeći način:
 - Sprovedeno istraživanje u 16 opština
 - Polustrukturirani intervjui sa 20 razvojnih aktera, 12 proizvođača, 20 individualaca i predstavnika 16 opština,
 - 4 radionice sa ključnim zainteresovanim stranama sa 40 učesnika
 - Definisane uloge 10 organizacija u procesu razvoja tipičnih proizvoda
 - Kreiranje 2 publikacije o tipičnim proizvodima i njihova distribucija na minimum 100 adresa,
 - Predstavljanje publikacija kroz minimum 10 medija.

Са висина.

Од давнина.

**ПЛАНИНСКИ
ДОРУЧАК**

Златидор • Мара • Златар

Zašto štitimo tradicionalne proizvode

Rastuća tražnja na svetskom tržištu za proizvodima sa pojedinih geografskih područja koje karakterišu: sirovinska baza sa teritorije sa koje potiču, specifična receptura pripreme, specifičan kvalitet

Doprinos uspostavljanju ujednačenog kvaliteta proizvoda

Povećanje prepoznatljivosti područja sa kojih potiču zaštićeni proizvodi

Kreiranje dodate vrednosti i većih prihoda od prodaje proizvoda

Cilj

Integracija lokalnih proizvoda u turistički proizvod
destinacija Zlatibor, Tara i Zlatar

Rezultat

Uspostavljanje žiga garancije kvaliteta lokalnih proizvoda
i usluga, pod sloganom “Sa visina od davnina”

Efekti

- Doprinos uspostavljanju ujednačenog kvaliteta proizvoda
- Povećanje prepoznatljivosti područja sa kojih potiču zaštićeni proizvodi
- Kreiranje dodate vrednosti i većih prihoda od prodaje proizvoda

АМБАЛАЖА

**Са висина.
Од давнина.**

**ПЛАНИНСКИ
ДОРУЧАК**

Златибор • Тара • Златар

***Eksluzivna ponuda proizvoda, kao i meniji
autentični za 5 opština regije Zapadna
Srbija u poznatim hotelima i restoranima
na Zlatiboru, Tari i Zlataru.***

Uspešna priča

Od mleka sa naših planina

- Lokacija-Kriva Reka, opština Čajetina
- Projekat “Od mleka sa naših planina” u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora.
- Partneri na projektu:opština Čajetina i Zlatiborski Eko Agrar (SRB) i opštine Plav i Andrijevica (MNE)
- Projekat je započeo septembra 2016. godine a tačno godinu dana kasnije mlekara je puštena u rad
- Vrednost projekta srpske strane iznosi 175.000,00 eura, od kojih je donacija Evropske unije 140.000,00 eura

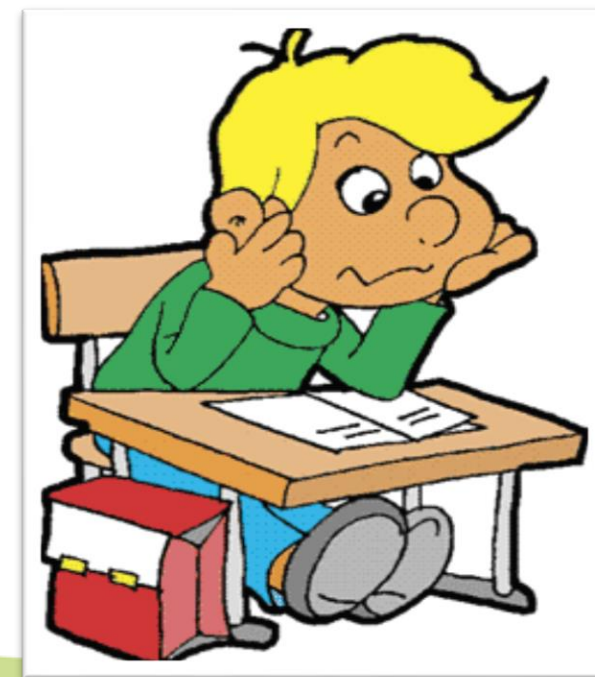

Rezultati

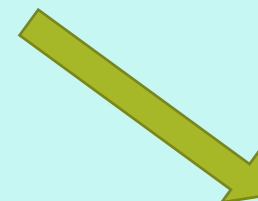
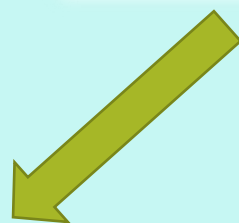
Ovakvi projekti pomažu u očuvanju malih proizvođača, osiguravaju siguran otkup mleka u selima i plasman mleka što doprinosi opstanku i razvoju srpske poljoprivrede

Podrška malim proizvođačima sa područja opštine Čajetina i obezbeđivanje sigurnog plasmata viškova sirovog mleka, od kojeg se proizvode tradicionalni brendovi zlatiborskog kraja – sir i kajmak

Edukacije poljoprivrednih proizvođača i unaprede znanja u oblastima koje su od ključnog značaja za poboljšanje kvaliteta mleka

Podrška RRA Zlatibor pravnim formama udruživanja

Zadruga

Udruženja građana

Zadruga registrirane u 2017. godini

- Zemljoradnička zadruga „Borovita glavica“ Božetići
- Zemljoradnička zadruga „Ravanjski sladun“ Ravni
- Zemljoradnička zadruga "Organsko selo" Užice
- Zemljoradnička zadruga „Vilamet“ Užice
- Zemljoradnička zadruga „Brajkovići“ Kosjerić
- Zemljoradnička zadruga "Agro prijatelji" Požega

Uspešna udruženja

- Udruženje Zlakuška grnčarija
- Udruženje keramika Zlakusa
- Udruženje proizvođača zlatarskog sira Nova Varoš
- Udruženje BB Borovnica Bajina Bašta
- Udruženje žena Sačuvajmo selo Priboj

IPARD iskustva

Naziv mere	Iznos finansijskih sredstava (RSD)	Status	Rok od	Rok do
Mera 1- Investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava (kupovina nove opreme i mehanizacije)	1.000.000.000,00	Objavljen -60 prijava	25.12.2017.	26.02.2018.
Mera 1- Investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava (kupovina novih traktora)	555.761.895,00	Objavljen -200 prijava	04.01.2018.	26.02.2018.
Mera 3- Investicije u fizičku imovinu u vezi sa preradom i marketingom poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva (kupovina nove opreme)	878.498.105,00	Objavljen	27.03.2018.	28.05.2018.
Mera 1- Investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava (izgradnja objekata, kupovina nove opreme i mehanizacije uključujući traktore)	2.915.976.278,00	U najavi	Jun 2018.	Avgust 2018.
Mera 3- Investicije u fizičku imovinu u vezi sa preradom i marketingom poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva (izgradnja objekata, kupovina nove opreme)	2.675.912.833,00	U najavi	Jun 2018.	Avgust 2018.

Planovi

- Dugoročna strateška dokumenta razvoja poljoprivrede i ruralnog razvoja za opštine Zlatiborskog okruga
- Priprema projektnih predloga u okviru IPARD programa mera podrške ruralnom razvoju za ključne/veće predstavnike iz sektora poljoprivrede
- Priprema projektnih predloga za NVO sektor i zemoradničke zadruge ka nacionalnim donatorima (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo bez portfelja zaduženo za regionalni razvoj i rad javnih preduzeća)

Hvala na pažnji

